

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. gruodžio 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimas – 7 straipsnio 1 punkto a papunktis – Specialioji jurisdikcija bylose, kylančiose iš sutarčių – Sąvoka „bylos, kylančios iš sutarčių“ – Prašymas sumokėti advokatūrai advokato įsiskolintas metines įmokas“

Byloje C-421/18

dėl *Tribunal de première instance de Namur* (Namiūro pirmosios instancijos teismas, Belgija) 2018 m. birželio 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. birželio 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ordre des avocats du barreau de Dinant

prieš

JN

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjas L. Bay Larsen,

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* F. Varrone,
- Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos R. Krasuckaitės ir G. Taluntytės,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Heller ir M. Wilderspin,

susipažinęs su 2019 m. liepos 29 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: prancūzų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 7 straipsnio 1 punkto a papunkčio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Ordre des avocats du barreau de Dinant* (Dinano advokatūra) (Belgija) ir JN ginčą dėl to, kad JN nesumokėjo metinių profesinių įmokų, kurias jis yra įsiskolinęs minėtai advokatūrai.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Visų pirma šis reglamentas netaikomas mokesčių, maitų ar administraciniams byloms arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdant valstybės įgaliojimus (*acta iure imperii*).“

- 4 Šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Pagal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiama tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.“

- 5 Reglamento 7 straipsnyje numatyta:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

- 1) a) bylose, kylančiose iš sutarčių – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose;

<...>“

Belgijos teisė

- 6 *Code judiciaire belge* (Belgijos teismų kodeksas) 428 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Niekas negali vadintis profesiniu advokato vardu ir užsiimti advokato praktika, jeigu nėra Belgijos arba Europos Sąjungos valstybės narės pilietis, turintis teisės mokslų daktaro arba teisės bakalauro laipsnį, nėra davęs 429 straipsnyje nurodytos priesaikos ir nėra įtrauktas į advokatūros advokatų registrą arba praktikantų sąrašą.“

- 7 Belgijos teismų kodekso 443 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Advokatūros taryba gali įpareigoti į advokatūros advokatų registrą įtrauktus advokatus, advokatus, kurie verčiasi šia profesija turėdami kitos Europos Sąjungos valstybės narės suteiktą profesinį vardą, advokatus praktikantus ir garbės advokatus mokėti jos nustatytas įmokas.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 8 JN buvo priimtas į Dinano advokatūrą ir įtrauktas į Dinano advokatų sąrašą.
- 9 JN teigia, kad dešimtajame *praėjusio amžiaus* dešimtmetyje jo gyvenamoji vieta buvo Prancūzijoje, tačiau jis tebebuvo įtrauktas į Dinano advokatūros, kuriai jis mokėjo metines įmokas iki 2012 m., advokatų registrą.
- 10 2015 m. gegužės 29 d. raštu Dinano advokatūros pirmininkas paprašė, kad JN sumokėtų įmokas, kurias jis yra jai išskolinęs už 2013–2015 m., ir pasiūlė sumažinti šių įmokų sumos dydį iki advokatūros mokamų draudimo įmokų dydžio ir jas sumokėti dalimis. Iš šio rašto matyti, kad įtraukimas į šios advokatūros advokatų registrą „suteikia reikšmingų privalumų draudimo srityje“ ir kad advokatūrai mokamos įmokos „faktiškai yra draudimo įmokos“.
- 11 Negavusi atsakymo į minėtą raštą ir JN mokėjimo, 2015 m. gruodžio 11 d. ir 2016 m. gruodžio 21 d. Dinano advokatūra išsiuntė JN priminimo raštus.
- 12 Kadangi į šiuos raštus taip pat nebuvo atsakyta, Dinano advokatūros taryba nusprendė pavesti kitos advokatūros advokatui išieškoti atitinkamas metines įmokas.
- 13 2017 m. sausio 23 d. oficialiu pranešimu šis advokatas pareikalavo, kad JN sumokėtų šias įmokas.
- 14 Atsakydamas į šį raštą laiške, adresuotame Dinano advokatūrai, JN nurodė, kad dėl savo sunkios finansinės padėties jis negali mokėti didesnės nei 100 eurų dydžio įmokos per mėnesį.
- 15 Vis dėlto, kadangi JN neįvykdė jokio mokėjimo, Dinano advokatūra 2017 m. gegužės 17 d. įteikė JN šaukimą atvykti į teismą, konkrečiai į *Tribunal de première instance de Namur* (Namiūro pirmosios instancijos teismas, Belgija), o to teismo ji prašė priteisti jos naudai 7 277,70 EUR, taip pat palūkanas ir bylinėjimosi išlaidas.
- 16 2017 m. gegužės 16 d. Dinano advokatūros pirmininkui adresuotame laiške JN paprašė išbraukti jį iš advokatų registro ir suteikti galimybę išdėstyti savo mokėjimus per 24 mėnesių laikotarpį.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme JN, remdamasis 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) ir Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatomis, ginčijo šio teismo jurisdikciją.
- 18 Minėtas teismas nurodo, kad, JN nuomone, įtraukimas į advokatūros advokatų registrą siekiant užsiimti advokato profesine veikla nėra sutartinio pobūdžio, nes tai nėra pagal valios autonomijos principą ir laisva valia sudaryta sutartis, o administracinis formalumas ir teisės aktuose nustatyta prievolė.
- 19 Tas pats teismas taip pat nurodo, kad, kaip teigia Dinano advokatūra, yra priešingai – likęs šioje advokatūroje, JN įsipareigojo advokatūrai mokėti jos nustatytas metines įmokas, todėl šis įsipareigojimas turi būti laikomas sutartiniu įsipareigojimu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a papunktį.
- 20 Šiomis aplinkybėmis *Tribunal de première instance de Namur* (Namiūro pirmosios instancijos teismas, Belgija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar advokatūros ieškinys, kuriuo siekiama, kad iš vieno advokatūros nario būtų priteista sumokėti jai išskolintas metines profesines įmokas, yra ieškinys „byloje, kylančioje iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal [Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a papunktį]?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 21 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a papunktis turi būti aiškinamas taip, kad ieškinys, kuriuo advokatūra siekia, kad iš vieno jos nario būtų priteistos metinės profesinės įmokos, kurias jis jai yra išskolinęs ir kurių pagrindinė paskirtis yra finansuoti draudimo paslaugas, laikytinas ieškiniu „byloje, kylančioje iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 22 Pirmiausia reikia pažymėti, kad nors tam tikri ginčai tarp valdžios institucijos ir privatinės teisės subjekto gali patekti į Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį, taip nėra tais atvejais, kai valdžios institucija naudoja viešosios valdžios įgaliojimus (2013 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Sapir ir kt.*, C-645/11, EU:C:2013:228, 33 punktas ir 2018 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Kuhn*, C-308/17, EU:C:2018:911, 34 punktas). Iš tiesų, kai viena iš ginčo šalių naudoja viešosios valdžios įgaliojimus, kurių nereglamentuoja santykiams tarp privačių asmenų taikomos taisyklės, toks ginčas nepriskiriamas prie civilinių ir komercinių bylų, kaip jos suprantamos pagal šio reglamento 1 straipsnio 1 dalį (2019 m. vasario 28 d. Sprendimo *Gradbeništvo Korana*, C-579/17, EU:C:2019:162, 49 punktas).
- 23 Todėl byla, susijusi su advokato pareiga sumokėti metines profesines įmokas, kurias jis yra išskolinęs advokatūrai, kuriai jis priklauso, patenka į minėto reglamento taikymo sritį tik tuomet, jeigu prašydama šio advokato įvykdyti šią pareigą advokatūra pagal taikytiną nacionalinę teisę nesinaudoja viešosios valdžios įgaliojimus, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 24 Jeigu taip būtų, primintina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnyje numatyta jurisdikcija, t. y. valstybės narės, kurioje nuolat gyvena ar turi buveinę atsakovas, teismų jurisdikcija, yra bendrasis principas. Šis reglamentas tik kaip šio principo išimtį įtvirtina specialiosios jurisdikcijos taisyklės tam tikrais atvejais, kurių sąrašas yra baigtinis, kai atsakovui gali arba turi būti iškelta byla kitos valstybės narės teisme (žr. 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019:376, 21 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 25 Dėl Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a papunktyje nustatytos specialios jurisdikcijos taisyklės taip pat reikia priminti, kad sutarties sudarymas nėra tos nuostatos taikymo sąlyga (žr. 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019:376, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 26 Vis dėlto, kad būtų galima taikyti šią nuostatą, būtina identifikuoti prievolę, nes jurisdikcija pagal šią nuostatą nustatoma pagal vietą, kurioje atitinkama prievolė buvo arba turėjo būti įvykdyta. Šios taisyklės taikymas remiasi prielaida, kad asmuo turi laisva valia prisiimtą teisinę prievolę kito asmens atžvilgiu, kuria grindžiamas ieškovo ieškinys (2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019:376, 24 ir 25 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).
- 27 Atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo informaciją, pagal Belgijos teismų kodekso 428 straipsnio pirmą pastraipą įtraukimas į advokatūros advokatų registrą yra reikalavimas, kurio privalo laikytis kiekvienas asmuo, siekiantis vadintis profesiniu advokato vardu ir užsiimti advokato praktika.
- 28 Be to, pagal Belgijos teismų kodekso 443 straipsnio pirmą pastraipą Advokatų taryba gali įpareigoti į advokatų registrą įtrauktus advokatus sumokėti jos nustatytas įmokas, todėl kai ši įstaiga nusprendžia pasinaudoti savo teisės aktais suteiktais įgaliojimais, šių įmokų mokėjimas atitinkamiems asmenims yra privalomas.
- 29 Tokią situaciją reikia skirti nuo išnagrinėtosios byloje, kurioje priimtas 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimas *Kerr* (C-25/18, EU:C:2019:376), kuriame, kiek tai susiję su bendraturčių prievole būtų savininkų bendrijai, susijusia su metinių finansinių įmokų mokėjimu už daugiabučio gyvenamojo namo

bendrų patalpų priežiūrą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad, nors pagal įstatymą privaloma dalyvauti butų savininkų bendrijoje, vis dėlto atitinkamų gyvenamojo namo bendrų patalpų administravimas, nelygu atvejis, yra reglamentuojamas sutartimi ir į butų savininkų bendriją įstojama pasirašant aktą dėl bendro savanoriško buto ir šių bendrų patalpų dalių įsigijimo, todėl tokia prievolė turi būti laikoma laisva valia prisiimta teisine prievole (2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019:376, 27 punktą).

- 30 Iš tikrųjų, kaip ir toje byloje, atrodo, kad nacionalinis teisės aktų leidėjas suteikė subjektui, t. y. Advokatų tarybai, teisę reikalauti iš į ją įstojusių asmenų, šiuo atveju – į advokatūros advokatų registrą įtrauktų advokatų, laikantis šios organizacijos vidaus procedūrų sumokėti tam tikras įmokas.
- 31 Vis dėlto iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad įtraukimas į advokatūros advokatų registrą yra teisės aktuose nustatyta prievolė, kurios užsiimant advokato profesine praktika reikia laikytis, ir kad asmenys, siekiantys užsiimti šia praktika, turi privalomai įstoti į advokatūrą ir laikytis jos priimtų sprendimų, įskaitant tų, kurie susiję su įmokų mokėjimu.
- 32 Tokiomis aplinkybėmis Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a papunktis turi būti aiškinamas taip, kad ieškinys, kuriuo advokatūra siekia prisiteisti iš savo narių metines profesines įmokas, kurias ji juos įpareigojo sumokėti, iš esmės nėra ieškinys „byloje, kylančioje iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 33 Vis dėlto negalima atmesti galimybės, kad, be įstatymu nustatytų santykių, advokatūra su savo nariais taip pat palaiko sutartinius santykius. Taigi tiek, kiek šios įmokos yra atlygis už laisva valia pasirinktas gauti paslaugas, pirmiausia draudimo, dėl kurių advokatūra susiderėjo su trečiuoju asmeniu, kad gautų palankiausias sąlygas advokatams, kurie yra jos nariai, prievolė sumokėti tas įmokas yra sutartinio pobūdžio, todėl ieškinys, pareiktas siekiant priversti įvykdyti šią prievolę, patenka į Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a papunkčio taikymo sritį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar taip yra pagrindinėje byloje.
- 34 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti:
- Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad byla, susijusi su advokato pareiga sumokėti metines profesines įmokas, kurias jis yra įsiskolinęs advokatūrai, kuriai jis priklauso, patenka į šio reglamento taikymo sritį tik tuomet, jeigu advokatūra, prašydama atitinkamo advokato įvykdyti šią prievolę, pagal taikytiną nacionalinę teisę nesinaudoja viešosios valdžios įgaliojimais, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas,
  - šio reglamento 7 straipsnio 1 punkto a papunktis turi būti aiškinamas taip, jog ieškinys, kuriuo advokatūra siekia prisiteisti iš vieno savo nario metines profesines įmokas, kurias jis yra įsiskolinęs advokatūrai ir kurių pagrindinė paskirtis yra finansuoti draudimo paslaugas, laikytinas ieškiniu „byloje, kylančioje iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, su sąlyga, kad šios įmokos yra atlygis už advokatūros savo nariams teikiamas paslaugas, kaip antai draudimo paslaugas, ir kad atitinkamas narys laisva valia pasirinko gauti šias paslaugas, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 35 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 1 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad byla, susijusi su advokato pareiga sumokėti metines profesines įmokas, kurias jis yra įsiskolinęs advokatūrai, kuriai jis priklauso, patenka į šio reglamento taikymo sritį tik tuomet, jeigu advokatūra, prašydama atitinkamo advokato įvykdyti šią prievolę, pagal taikytiną nacionalinę teisę nesinaudoja viešosios valdžios įgaliojimais, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto a papunktis turi būti aiškinamas taip, kad ieškinys, kuriuo advokatūra siekia prisiteisti iš vieno savo nario metines profesines įmokas, kurias jis yra įsiskolinęs advokatūrai ir kurių pagrindinė paskirtis yra finansuoti draudimo paslaugas, laikytinas ieškiniu „byloje, kylančioje iš sutarčių“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, su sąlyga, kad šios įmokos yra atlygis už advokatūros savo nariams teikiamas paslaugas, kaip antai draudimo paslaugas, ir kad atitinkamas narys laisva valia pasirinko gauti šias paslaugas, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

Parašai.